

Коломоєць Т.О.

Запорізький національний університет, декан юридичного факультету, завідувач кафедри адміністративного та господарського права, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ

В умовах сучасних реформаційних державотворчих та правотворчих процесів в Україні передбачається істотне зростання ролі і значення в системі суб'єктів адміністративного права України органів місцевого самоврядування, перш за все, за рахунок децентралізації владних повноважень, розподілу їх між суб'єктами публічного адміністрування із певним акцентом відносно саме органів місцевого самоврядування. Черговий етап адміністративної реформи безпосередньо передбачає зосередження поглибленої уваги саме на місцевому самоврядуванні, оновленні нормативного підґрунтя його існування, активізації ролі його органів у публічному адмініструванні, що, в той же час, неможливе без існування гарантій його забезпечення законності у діяльності вищезазначених органів. Однією із таких гарантій завжди був і зберігає своє місце до цього часу контроль, потенціал якого, цілком логічно, також потребує певного перегляду у контексті істотної зміни його об'єкту та предмету. На нормативному рівні засади контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування саме як суб'єктів адміністративного права визначені достатньо фрагментарно, розпорошені у різних за юридичною силою нормативно-правових актах, що на практиці зумовлює існування численних проблем – дублювання контрольних повноважень різних державних органів, відсутність чітко визначених процедурних аспектів здійснення контролю тощо. Задля усунення таких проблем доцільним виглядає поглиблений науковий аналіз потенціалу контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права, визначення його особливостей (підґрунтя можуть слугувати наукові праці С. Стеценка, А. Школика, О. Алтуніної, В. Тісногуз, В. Тимошука, П. Матвієнка та ін.), організаційно-правового механізму із з'ясуванням реального ресурсу кожного із його елементів, що у кінцевому підсумку могло б сприяти формуванню ґрунтового наукового фундаменту для сучасних нормотворчих процесів у відповідній сфері відносин.

Засади відповідного контролю варто систематизувати в єдиному нормативному акті (наприклад, у законі із відповідною назвою, а у подальшому – в окремому розділі кодифікованого акту – Муніципального кодексу України). Безперечно, що закріпити абсолютно всі засади в одному акті нереально, однак вирішенню цього питання може сприяти прийняття Адміністративно-процедурного кодексу України, в якому б були регламентовані засади різновидів адміністративних процедур, однією із яких є контроль. Наявність відповідного акту сприяло б вирішенню на практиці тих питань, які не знайшли б своєї регламентації у спеціальному нормативному акті, усуваючи можливі прояви довільного тлумачення, суб'єктивного підходу до вирішення проблеми.

Ґрунтовне дослідження елементів організаційно-правового механізму відповідного різновиду контролю дозволяє визначити реальні шляхи щодо їх вдосконалення, що, у свою чергу, сприяє вдосконаленню всього механізму в цілому. Доцільними виглядають

пропозиції ряду вітчизняних вчених-юристів відносно оптимізації системи суб'єктів відповідного контролю. При цьому оптимізації потребує підсистема державних суб'єктів із їх одночасним зменшенням кількості, перерозподілом контрольних повноважень, посиленням засад спеціалізації, що, перш за все, сприятиме усуненню дублювання контролю з боку різних органів. В той же час логічним вбачається розширення меж участі громадськості у контрольній діяльності, урізноманітнення форм її безпосередньої участі, а також методів контрольної діяльності. Щодо останніх, то варто акцент зробити на новітніх, запозичених на підставі порівняльно-правового аналізу зарубіжного досвіду, апробованих практикою аналогів, які, із одночасним урахуванням вітчизняних реалій, цілком могли бути прийнятними і для України (медіація, громадське посередництво, моніторинг, громадські ініціативи, «електронна демократія» тощо).

Важливим є поглиблений аналіз зарубіжного досвіду нормативного врегулювання засад контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України, використання його ресурсу. Однак запозичення зарубіжного досвіду повинно бути виваженим, із акцентом на вітчизняні, історичні потреби, прийнятність для України, апробацію часу. Воно не повинно бути автоматичним, а цілком виваженим, аргументованим, із запозиченням лише тих здобутків нормотворення і правозастосування, які зарекомендували себе позитивно протягом певного проміжку часу і є цілком прийнятними для України.

До відповідного процесу з'ясування реального ресурсу відповідного різновиду контролю, оновлення нормативних його засад доцільно залучати вчених-юристів, нормотворців, співробітників органів місцевого самоврядування, громадськість. Лише за таких умов можна розраховувати на пошук оптимальної моделі відповідного різновиду контролю, його нормативного закріплення та ефективність діяльності органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України.